

عنوان مقاله:

تبیین نقش قدرت-دانش در برنامه ریزی فضایی با تاکید بر قدرت انضباطی و زیست-قدرت

محل انتشار:

فصلنامه دانش شهرسازی، دوره 5، شماره 2 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 20

نویسندگان:

ناصر نجاتی - دانشجوی دکتری شهرسازی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

مظفر صرافی - استاد گروه برنامه ریزی و طراحی شهری و منطقه ای، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

رضا نجف زاده - استادیار گروه علوم و اندیشه سیاسی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

بیان مسئله: با وجود چند دهه سابقه تهیه طرح های توسعه شهری در کشورهای در حال توسعه و بهره مندی عمده از عقلانیت ابزاری در تهیه این طرح ها، مشاهده می شود که مسائل و مشکلات این شهرها از جمله سکونتگاه های غیررسمی، بافت فرسوده و اقتصاد شهرها نه تنها حل نشده است؛ بلکه روز به روز بر وسعت و شدت مشکلات آن ها افزوده می شود. بنابراین، به جای ردیابی ریشه این مسائل در نحوه تهیه و اجرای طرح ها، باید از دریچه ای دیگر به آن نگریست و به جنبه پنهان و کمتر توجه شده نظریه برنامه ریزی، یعنی قلمروی قدرت و اعمال آن بر فرآیند برنامه ریزی فضایی پرداخت که عمدتاً توسط برنامه ریزان شهری نادیده گرفته شده است. هدف: هدف اصلی این پژوهش تبیین نقش قدرت-دانش در برنامه ریزی فضایی با تاکید بر واکاوی دو مفهوم قدرت انضباطی و زیست-قدرت است. روش: این پژوهش با اتکا به معرفت شناسی برساخت گرایی اجتماعی و روش پژوهش تحلیل گفتمان فوکویی با پیش فرض پذیرش گذار نظام سرمایه داری از امپریالیسم به امپراتوری، به واکاوی دو مقوله قدرت-دانش یعنی قدرت انضباطی و زیست-قدرت پرداخته است و سپس با واکاوی نقش برنامه ریزی فضایی، سعی در تبیین نقش قدرت-دانش در برنامه ریزی فضایی دارد. یافته ها: از دیدگاه قدرت-دانش فوکویی تولید فضا صرفاً برآمده از قوانین و مقررات و نظام رسمی برنامه ریزی فضایی نمی باشد و عوامل متعددی از جمله دانش و گفتمان انضباطی، نهادهای انضباطی، وضعیت استثنایی دائمی و زیست-قدرت در برنامه ریزی فضایی موثر هستند. نتیجه گیری: نتایج پژوهش بیانگر آن است که برنامه ریزان فضایی در کنار رهیافت های برنامه ریزی که به طور مرسوم در محیط آکادمیک آموخته اند، باید به مباحث قدرت-دانش نیز بپردازند، تا در کنار نظام رسمی برنامه ریزی فضایی در نظام غیررسمی نیز قابلیت کنش و اثربخشی بیشتری داشته باشند.

کلمات کلیدی:

قدرت-دانش، قدرت انضباطی، زیست-قدرت، نظریه شهری انتقادی، تحلیل گفتمان فوکویی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1492171>

